

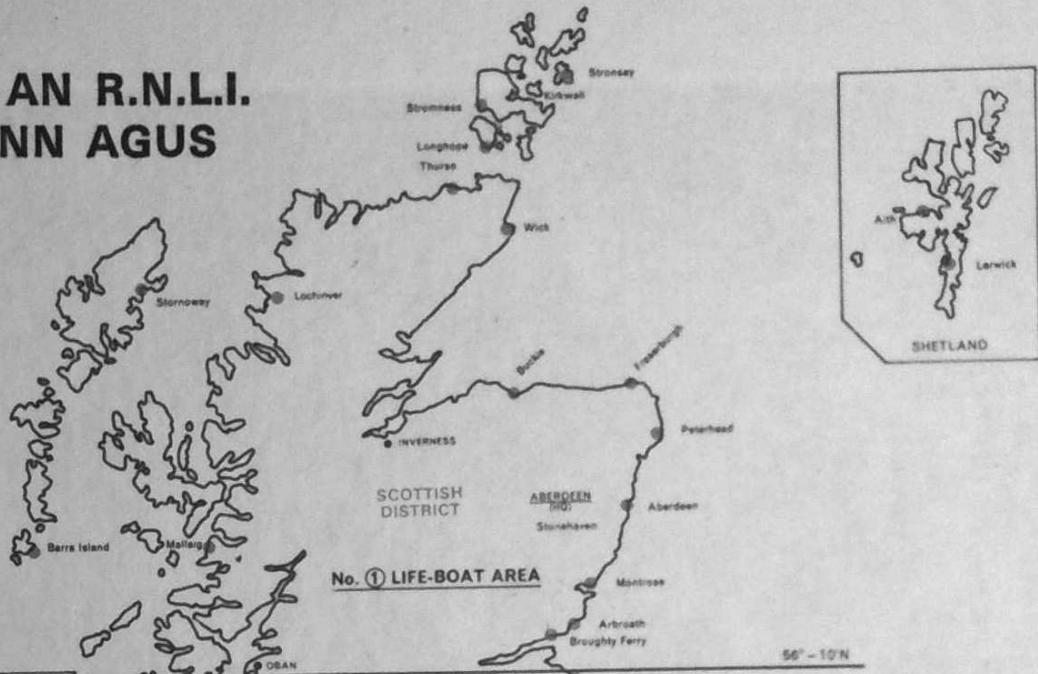
AM BÀTA- TEASAIRGINN

STÈISEANAN AN R.N.L.I. AM BREATUINN AGUS AN ÉIRINN

- ③ = Operational areas.
- = Location of life-boat stations (total 136)

 WELSH DISTRICT = R.N.L.I. fund raising and organisational districts.

Leabhar-leughaidh
Ladybird
Sreath 606B

*Tha an leabhar seo ag innseadh mu
eachdraidh an R.N.L.I. am Breatuinn agus an
Éirinn.*

*Tha e a'toirt cunntais shoilleir le dealbhan
air an obair chudthromach a tha sgiobaidhean
nam bàtaichean-teasairginn a'deanamh, agus
air an acfhuinn a tha iad a'cur gu feum.*

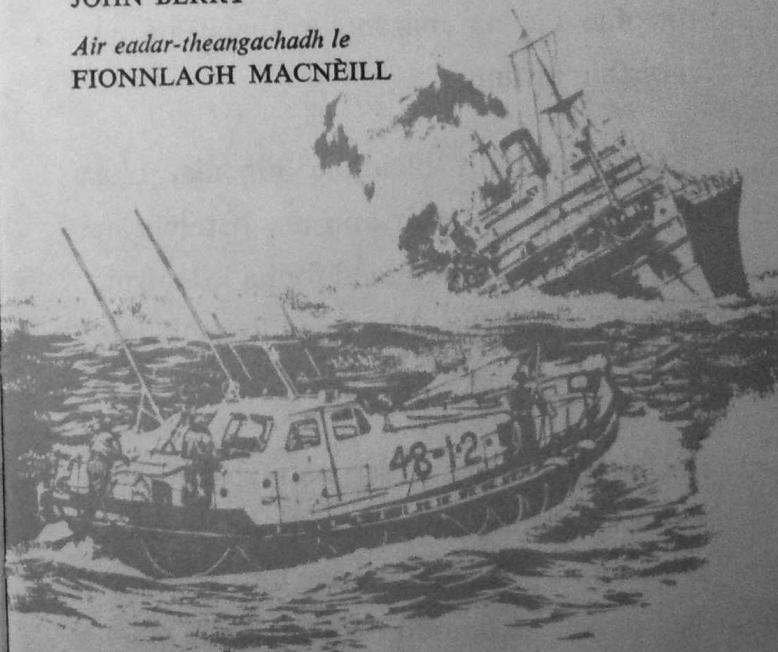
Thug Comunn Leabhraichean
Gàidhlig cuideachadh le cosgais
clò-bhualadh an leabhair seo.

AM BÀTA- TEASAIRGINN

le I. & J. HAVENHAND

*Na dealbhan le
JOHN BERRY*

*Air eadar-theangachadh le
FIONNLAGH MACNÈILL*

Foillsicheadan: © An Comunn Gàidhealach, Inbhirn
© Ladybird Books Ltd., Loughborough
Air a chlo-bhualadh an Sasunn, 1974

AM BÀTA-TEASAIRGINN

'S ann leis an R.N.L.I., no an Royal National Lifeboat Institution, a tha gach bàta-teasairginn a tha a'sàbhaladh beatha dhaoine air na marannan timcheall na h-oirthir againn.

Ceud gu leth bliadhna air ais, bha daoine a'dol gu muir ann am bàtaichean fiodha. Nuair rachadh iad fodha le stoirm, no air na creagan, bha iomadh seòladair a'call a bheatha.

Uaireannan bha seo a'tachairt am fianuis dhaoine 'nan seasamh air tìr nach b'urrainn cuideachadh sam bith a dheanamh, oir cha bhiodh bàta beag idir buan a meass tonnan eagalach an fhairge.

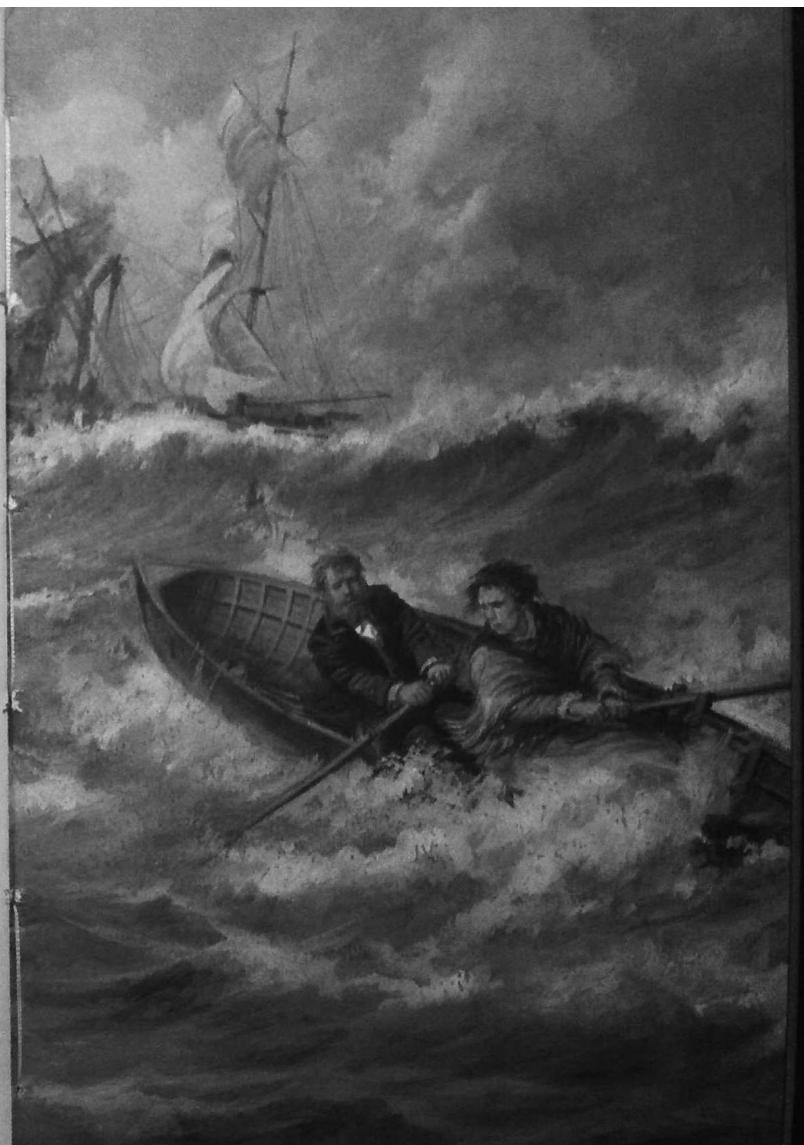

Air an 7mh là de 'n t-Sultuinn, 1838,
chaidh còmhnaidh a dheanamh a fhuair
àite ann an eachdraidh.

Thug Uilleam Darling, fear a bha an urra ri tigh-soluis, agus nighean leis do 'm b'ainm Grace, bàta beag troimh na stuadhan àrda ann an stoirm mhóir. Bha iad a'dol a mach gu ruig daoine aig nach robh ach gréim-laimhe air creig an déidh do 'n bhàta aca a dhol fodha.

Cha robh Grace ach trì air fhichead, agus a bharrachd air sin cha robh i an deagh shlàinte, ach thug i air a h-athair a toirt leis. Bu mhath sin; mur a biodh gun robh ise ann, cha bhiodh e air an gnothach a dheanamh leis-fhéin idir.

Fhuair iad le chéile bonn òir air son an treuntais a nochd iad.

Roimhe seo, bha fear do 'm b'ainm Lionel Lukin air bàta a dheanamh nach rachadh a dh'aon chuid fodha no air a druim.

Bha piosan de dh'airc air taobhan a'bhàta, gus am fuiricheadh i daonna air uachdar sàile. Chuir e cuideachd druim iarainn oirre gus an cumadh i i-fhéin ceart anns an uisge.

Bha William Wouldhave an déidh sin a'cumail a mach gun deanadh esan bàta a cheartaicheadh i-fhéin ged rachadh i air a taobh anns a'mhur. Chì sibh am bàta seo air an duilleig eile.

An 1739, thog Henry Greathead bàta-teasairginn a bha air a stéidheachadh am páirt air bàta Wouldhave. Bha i seo cuideachd air a linigeadh le àirc, agus bha àrc eile aig an toiseach 's aig an deireadh.

Bàta do-bhàthadh Lukin (1785)

Sreach àirce air an
taobh-a-muigh le sreach
roinntean-adhair air an taobh-a-stigh.
Roinntean-adhair mar an ceudna aig an toiseach agus aig an deireadh.

Modail Wouldhave

Bàta-teasairginn Greathead

Anns na bliadhnaichean an déidh sin, thog Greathead agus Lukin iomadh bàtateasairginn. Air cuid dhiubh seo bha siùil a thuilleadh air ràimh. Bha na bàtaichean air am pàigheadh le daoine a bha air son beatha nan seòladairean a shàbhaladh. Phàigh an companaidh ainmeil, Lloyds, air son móran dhiubh cuideachd.

Anns na làithean sin, 's e muinntir nam bailtean beaga timcheall na h-oirthire a bhiodh 'nan sgiobaidhean air na bàtaichean.

Bha Sir William Hillary, a chì sibh an seo, 'na bhalla de sgioba bàta Dhubhghlais, an Eilean Mhanainn. Chuir e air bhonn coinneamh an Lunnaidh de dhaoine ainmeil, agus an 1824 stéidhich iad comunn air son beatha dhaoine a shàbhaladh aig muir.

An àite an 'Shipwreck Society'— mar a bha an comunn seo air ainmeachadh— thugadh an 'Royal National Life-boat Institution' air, no an 'R.N.L.I.', mar a theirear ris gu tric.

Chan e a mhàin gu bheil an R.N.L.I. a'toirt seachad gach bàta-teasairginn a tha timcheall gach mìle de na 5000 mìle de dh'oirthir am Breatuinn 's an Éirinn, ach 's ann aca a tha ri 'n cumail suas cuid-eachd. Tha mu sheachd fichead bàta ann air fad.

'S e prìomh aobhar an R.N.L.I. cobhair a dheanamh agus beatha dhaoine a shàbhaladh aig muir.

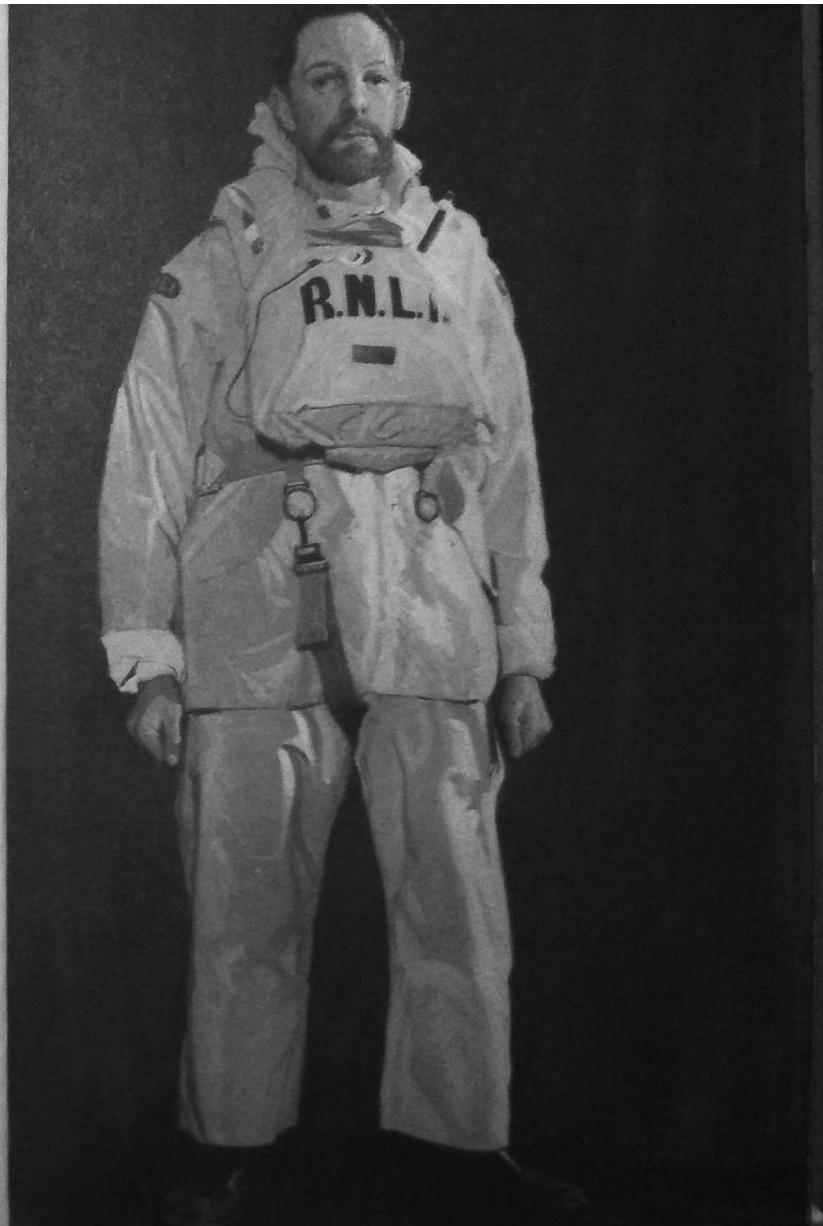
'S ann le'n toil fhéin a tha na sgiobaidh-ean a'dol an sas anns an obair seo. Tha sin a'cillachadh gu bheil iad deònach dol a mach uair sam bith a tha feum orra. 'S e fear nan inneal an t-aon duine de 'n sgioba nach eil ri obair eile.

Mar is trice bithidh seachdnar de sgioba anns gach bàta, agus bithidh fear dhiubh 'na sgiobair. 'S ann aige-san a tha ri ràdh dé 'n dòigh as fheàrr air an còmhnhadh a dheanamh.

'S e deiseachan naidhlean a th' air an sgioba, agus tha iad air an deanamh air dhòigh 's nach téid uisge no ola tromhpa.

An còmhnaidh bithidh seacaidean-teasairginn, no life-jackets, orra, a chumas air uachdar iad ma thuiteas iad do 'n mhuiir. An crochadh ris na seacaidean seo tha feadag, ròpa, crios air son an duine a thogail as an uisge, agus lampa a lasas i-fhéin anns a'mhuiir.

Far am bheil bàta-teasairginn, tha duine ann a bhios a' coimhead as deidh gnoth-aichean an stèisean. Cha bhi esan a'dol gu muir, ach 's ann aige a tha ri ràdh, le comhairle an sgiobair, cuine is còir do 'n bhàta a dhol a mach.

Ma dh'fheumas am bàta falbh, tha dà 'mharoon' 'gan losgadh bho stèisean a'bhàta. 'S e seòrsa de rocaid a tha seo a tha a'spreadhadh anns an adhar ann am frois de reultan uaine.

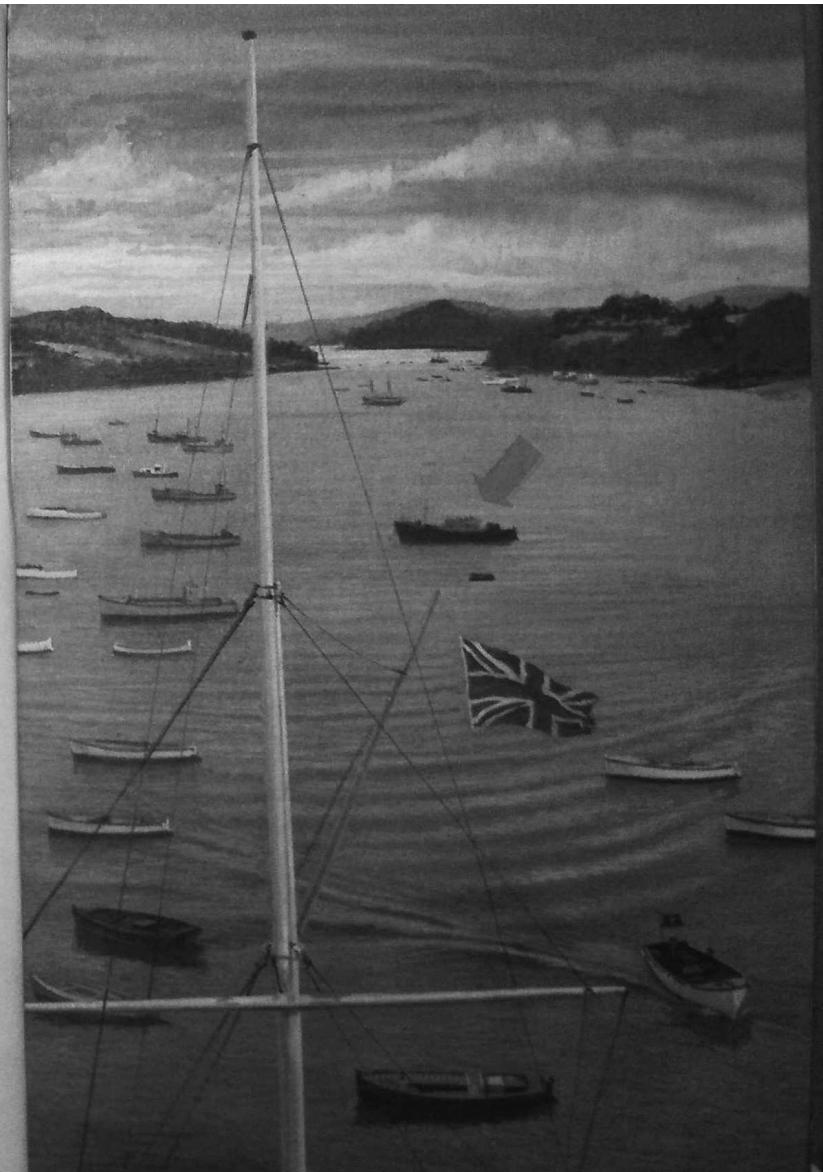
Chì no chluinn an sgioba na rocaidean, no innsidh cuid-eigin dhaibh mu 'n déidhinn. Fàgaidh iad an obair agus ruithidh iad chun an stèisean cho luath 's is urrainn dhaibh.

Timcheall oirthir Bhreatuinn, tha àiteachan far am bheil creagan móra agus tha àiteachan eile ann far am bheil tràighean le gainmheach gheal réidh. Tha seo a' ciallachadh gum feum na bàtaicheanteasairginn an cur a mach an caochladh dhòighean ann an caochladh àiteachan.

An cuid de dh'àiteachan, chan eil feum am bàta a chur a mach idir, oir tha i daonnan anns an uisge. Tha i aig acair ann an cala, no am beul aibhne. Chan eil seo a'tachairt ach nuair a tha uisge gu leòir ann aig a h-uile àm air son am bàta fhaighinn a mach gu cuan mór.

Tha bàta beag ann a bheir an sgioba a mach bho thìr.

Far am bheil an tràigh cruaidh, tha am bàta-teasairginn air a cur air seòrsa de chreathail, agus tha sin air a tarraing le tractar. Air an tractar tha 'tracaichean' an àite chuibhleachan, gus gréim nas fheàrr fhaighinn air an talamh.

Gus am bàta a chur a mach, faodaidh an tractar a gluasad roimhe, no a tarraing as a dhéidh a steach do 'n uisge. Cha dean am burn cron sam bith air an tractar, agus mar sin faodaidh esan a dhol dha 'n mhuir cuideachd.

Nuair thilleas am bàta-teasairginn, tha iad 'ga leigeil air flod gus am bi i os cionn na creathlach, agus an uair sin tha 'n tractar 'ga tarraing air ais gu talamh tioram.

An cuid de dh'àiteachan far am bheil
bàta-teasairginn a'dol a mach bho thìr,
chan eil tractar a chum feum sam bith.

Bithidh daoine 'ga tarraing sios an
tràigh le ròpan thairis air pìosan fiodha
chun na mara.

Nuair tha am bàta air a tarraing
thairis air cuid dhiubh, tha iad an uair
sin 'gan togail agus 'gan cur roimh 'n
bhàta a rithist agus mar sin air adhart gus
am bi i air uachdar sàile.

'S e obair chruaidh a tha seo, agus tha
feum air móran de luchd-cuideachaид.
Feumar cuideachd am bàta a thoirt a
steach a rithist air an aon dòigh.

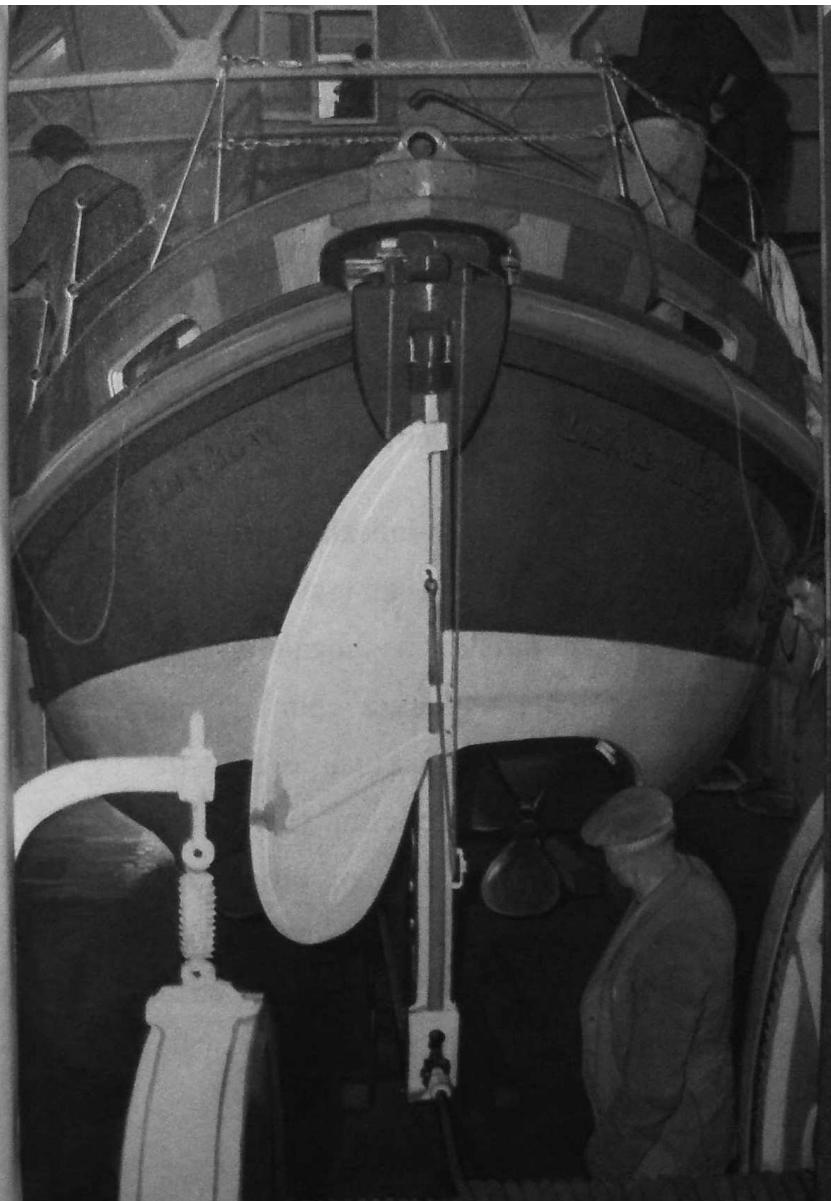

Nuair tha creagan 'ga dheanamh doirbh
am bàta a chur air flog, tha iad a'deanamh
rathaid gus a toirt sios do 'n uisge.

Feumar àite freagarrach a thaghadh
air son seo, oir feumaidh an sgioba
faighinn chun a tigh-bhàta a ùine ghoirid.

Bu chòir do 'n rathad a bhith ann an
àite fasgach, oir mar is trice 's ann an
droch aimsir a tha am bàta a'dol a mach.

Am broinn an tighe, a tha aig amannan
àrd os cionn na mara, tha am bàta air
leathad, air a cumail 'na h-àite le slabh-
raidih aig an toiseach agus le dubhan aig
an deireadh.

Nuair tha an sgioba anns a'bhàta, tha
fear dhiubh a'cur nan innealan a dhol.
Fhad 's a tha e a'deanamh seo, tha an
t-slabhraidh aig an toiseach g'a tilgeil,
agus tha am bàta an uair sin ceangailte leis
an dubhan aig an deireadh.

Nuair a tha na h-innealan a'ruith mar
is còir dhaibh, tha an sgiobair a'toirt
òrdugh an dubhan a thogail air falbh.
Tha am bàta a'gluasad chun na mara,
agus a'sior dhol nas luaithe mar tha i
a'dol sios. Aig a'bhonn, tha daonnan
uisge gu leòir, agus nuair bhuaileas am
bàta, éirichidh am muir 'na still 's 'na
shiaban. Cha bhi e fada gus an tarraing
am bàta air falbh air a càrsa.

Chan eil e furasda idir bàta-teasairginn
a tharraing suas air ais chun an tighe.

'S e an deireadh aice a dh'fheumas a
dhol suas a toiseach, deiseil air son falbh
air an ath chuairt.

Tha am bàta a'tighinn a steach an
comhair a cùil, gus am bi an druim aice
anns an làrach a tha air a dheanamh air
son seo, agus 'wire' 'ga cheangal ris an
dubhan-deiridh. Tha inneal ann air son
am bàta a shlaodadh a nuas.

Ma tha an aimsir ro dhona, fàgaidh iad
am bàta am fasgadh acarsaid faisg air
làimh.

Tha cuid de dh'obraighean ann a bha a'togail bhàtaichean-teasairginn o chionn còrr is ceud bliadhna. Bha iad air an deanamh le fiadh, mar an darach no an seudar, ach o'n uair sin, tha na sligean air an deanamh le stàilinn, no anns an latha 'n diugh le 'fibre-glass' fhéin.

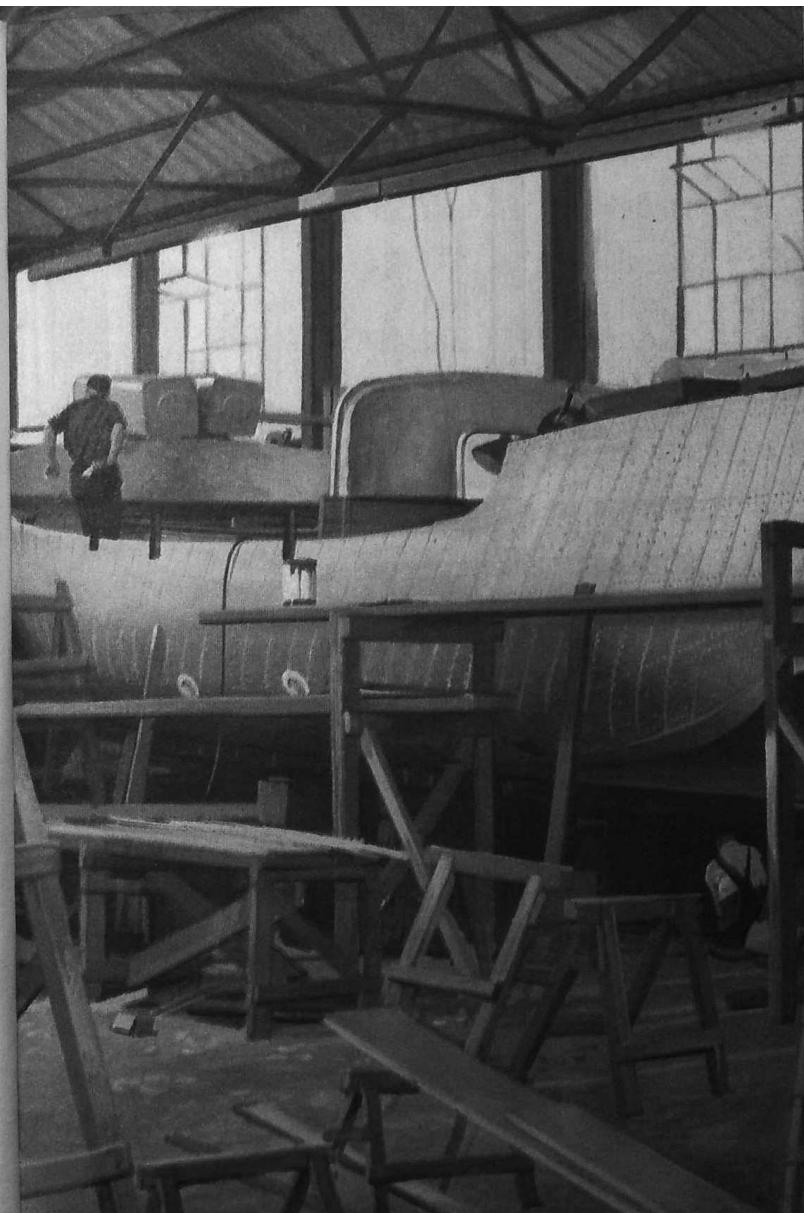
Nuair a tha bàta ùr 'ga togail anns a'ghàrradh, tha na bùird air an cur ri chéile ann an dòigh a tha a'fàgail a'bhàta anabarrach làidir. Tha daoine a'deanamh na's urrainn dhaibh gus am bi i dìonach, seasgair nuair a théid i gu sàl.

Tha an taobh a stigh aig a'bhàta air a roinn 'na iomadh earrann. Tha gach earrann an uair sin air a chumail bho chéile le dorus dònach nach leig a steach am bàrn.

Tha cuid de na h-earrannan air an lionadh agus cuid air an lìnigeadh le 'plastic', agus tha seo a'cuideachadh le bhith a'cumail a'bhàta air uachdar. Mar sin, eadhon ged thachradh tubaist dhi, tha e doirbh a cur fodha.

Ma thachras gum fosgail fear de na dorsan seo nuair bhios am bàta aig muir, tha solus dearg a'tighinn thuige a bheir rabhadh do 'n sgioba.

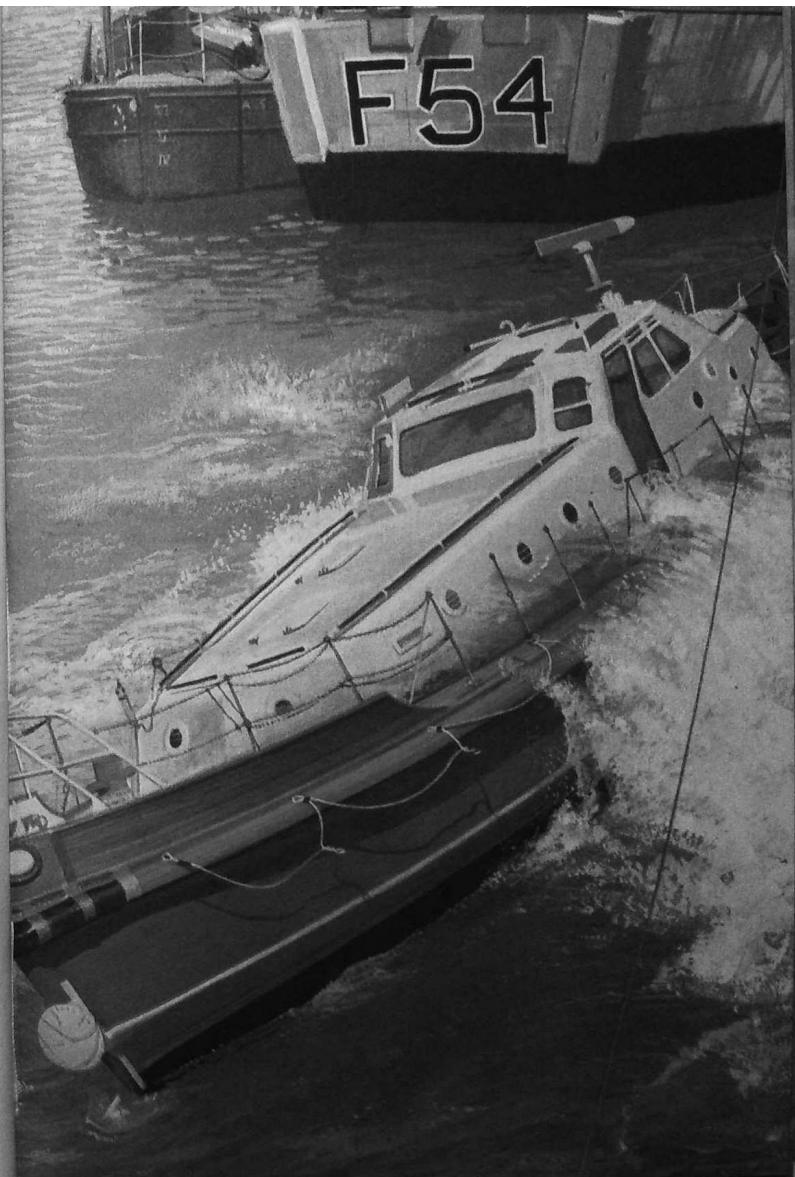

Glé thric, tha na bàtaichean beaga seo a muigh ann am muir a tha an cunnart an cur fodha.

Ann an 1958, dhealbh fear do 'm b'ainm Richard Oakley, a bha ag obair aig an ám aig an R.N.L.I., bàta-teasairginn de sheòrsa ùr. Chuireadh i seo i-fhéin ceart anns an uisce an coig diogan an uaireadair.

Nuair a tha bàtaichean mar seo 'gan togail, tha iomadh deuchainn a'dol orra mus téid iad dha 'n t-seirbhis.

'S e aon de na deuchainnean seo gum feum am bàta ùr i-fhéin a cheartachadh anns a'mhuir, dìreach mar a chì sibh am bàta a'deanamh anns an dealbh a tha mu 'r coinneimh.

Tha a nis bàtaichean Oakley anns an t-seirbhis ann an dà mheud. Tha feadhainn aca 37 troigh ann am fad, no 11.277 meatar, agus tha iad seo cho aotrom agus gun dean tractar an gnothach leis-fhéin air an tarraing agus air an cur gu muir. Siùbhlaidh iad 145 míle le seachdnar de sgioba, agus théid aca air 35 daoine a thogail.

An 1963 thàinig bàta eile a mach, agus b'i seo an Oakley Mk. II mar a tha i anns an dealbh. Tha ise 48 troigh gu leth, no 14.783 meatar, agus curridh i 300 míle as a déidh.

Tha an tigh-cuibhle 'na meadhon, agus tha i comasach air móran a bharrachd de réidio agus de acfhuinn eile a thoirt leatha.

Tha cuid de bhàtaichean-teasairginn—an fheadhainn a tha 'gan ceartachadh fhéin anns an uisce—air an deanamh de stàilinn.

Tha seòrsa eile ann, anns a bheil 70 troigh de dh'fhaid, no 21.336 meatar, air an deanamh de stàilinn cuideachd. 'S i seo am bàta as mòtha an seirbhis an R.N.L.I., agus tha i air leth feumail far am bheil am muir domhain. Nì na bàtaichean seo astar còrr is 700 mile, agus tha àite aig an sgioba air son còcaireachd, itheadh, agus cadal.

Tha dà bhàta bheag eile aca air bòrd—té dhiubh le gaoth inntè bho thoiseach, agus té eile a dh'fhaodas iad cur an àirde ma thig feum oirre.

An 1963, chuir an R.N.L.I. buidheann dhaoine chun nan Stàitean Aonaichte gus sùil a thoirt air bàta-teasairginn ùr. Chòrd i riutha, agus cheannaich iad té dhiubh gus a feuchainn am Breatuinn. Rinn i glé mhath anns na deuchainnean troimh 'n deach i, agus tha feadhainn eile dhiubh a nis air an togail am Breatuinn.

Tha i air a deanamh de stàilinn, le clàr agus tigh-cuibhle de 'aluminium', agus 's i seo am bàta as luaithe anns an t-seirbhis.

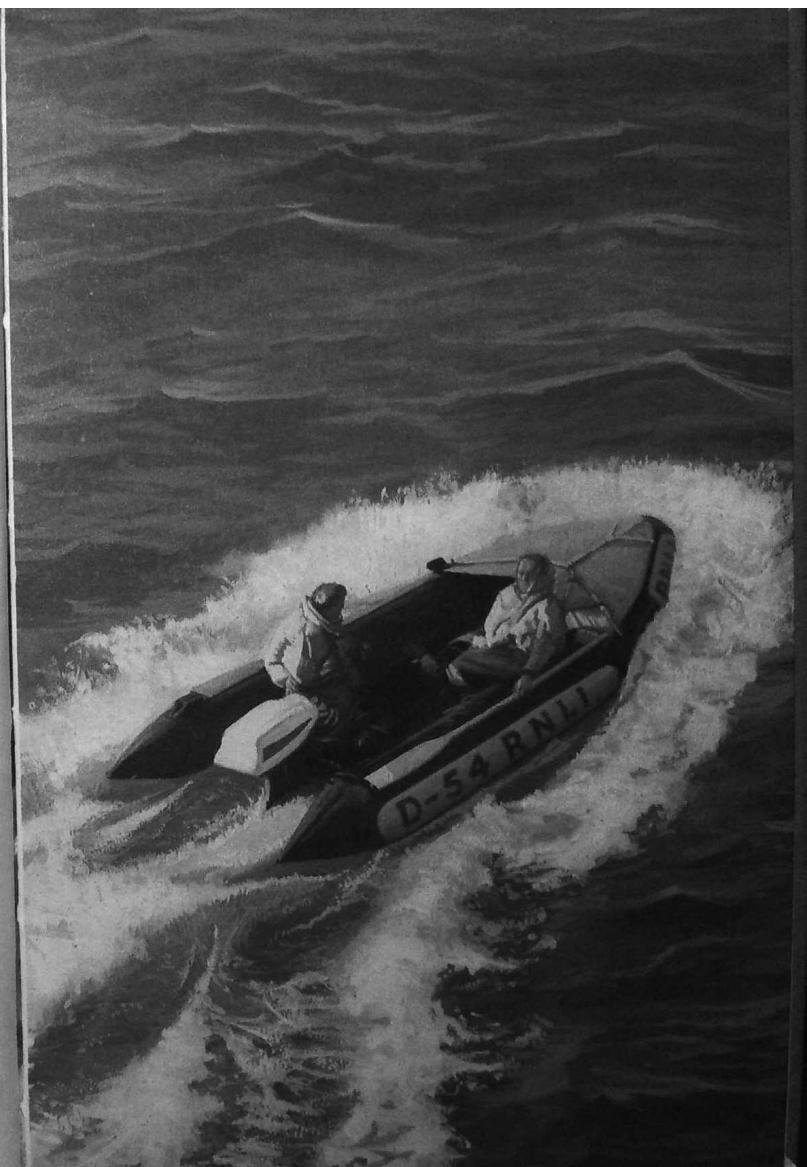
Tha bàta Mhic-Lachlainn, a chithear an seo, air té de na bàtaichean beaga, ùra, luath, a tha 'gam feuchainn an diugh—gu sònraighe air son a bhith ag obair faisg air na cladaichean.

Tha cuideachd bàtaichean beaga aig an R.N.L.I. a tha air an deanamh le rubair. Gabhaidh gaoth a chur annta seo, agus tha iad feumail gus a bhith a'sàbhaladh daoine a bhios a'snàmh no daoine air an tainig an làn a steach gun fhios dhaibh.

Tha dath orains air pàirt dhiubh gus am bi iad furasda am faicinn anns a'mhuir. Tha inneal làidir aca air an taobh a muigh agus mar sin cha bhi iad fada a'ruigheachd nan daoine a tha ag iarraidh cuideachaidh.

'S e dithis a tha anns an sgioba, agus nì iad-fhéin an gnothach air am bàta a chur a mach, le cuideachadh bho dhithis eile.

Ann am bàtaichean-teasairginn an latha an diugh tha acfhuinn air leth math a tha a'cuideachadh nan sgiobaidhean 'nan obair—obair a tha doirbh agus tric cunnartach.

Tha teleafon aca, agus mar sin faodaidh iad bruidhinn ri daoine air tìr, am bàtaichean eile, agus ann an itealain.

'S urrainn dhaibh innseadh dé cho domhain 's a tha an fhaurge, agus tha radar 'gan cuideachadh a'lorg an rud a tha iad a'sireadh.

Tha soluis aca cuideachd a nì soilleir an àite far am bheil iad ag obair, agus ma tha droch mhuir ann, tha ola aca air bòrd gus na tuinn a shìtheachadh.

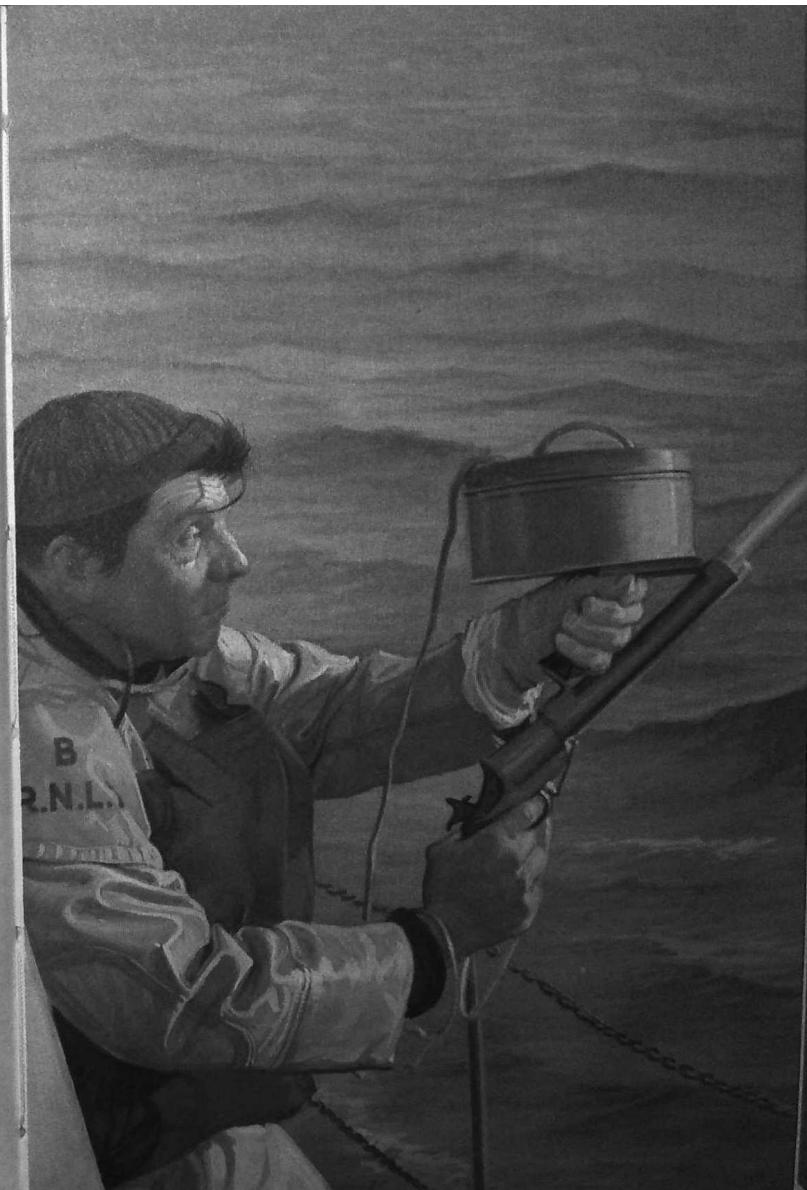
Tric gu leòir feumaidh an sgioba ròpa a thilgeil gu bàta air son na daoine a shàbhaladh.

Tha gunnaichean aca a chuireas lin a mach mu cheud slat, agus leotha seo faodaidh na daoine a tha an cunnart ròpa ceart làidir a tharraing thuca fhéin.

Tha feum mhór air acraichean cuideachd, gus na bàtaichean-teasairginn a chumail meadhonach stòlda anns an uisge.

Tha bocsaichean ceud-leasachaidh, no first aid, air bòrd, agus aodach a chuireas blàths ann an daoine a bha ùine anns a'mhuir.

Tha stòr aig an R.N.L.I. faisg air Lunnainn, agus tha acfhuinn de gach seòrsa ri fhaighinn anns an stòr seo.

'S e na daoine a tha a'cumail sùla air an oirthir, no na 'Coastguards', mar a theirear, a tha glé thric a'cur brath gum bheil feum air a'bhàta-teasairginn.

Uaireannan tha e nas fhasa beatha a shàbhaladh le helicopter na le bàta, agus mar sin tha dlùth-cheangal eadar an R.N.L.I., an R.A.F., agus a'Chabhlach Rìoghail, no an Royal Navy.

Bho chaidh an R.N.L.I. a chur air bhonn an 1824, chaidh tuilleadh is 90,000 beatha a shàbhaladh.

Tha na bàtaichean-teasairginn a'dol an sàs an diugh nas trice na bha iad a riamh, le mu 2,000 bàta a'dol a mach gach bliadhna. Anns an ùine sin, tha mu mhile duine 'gan sàbhaladh, no timcheall air naoi-deug anns an t-seachdain.

Chan eil an Riaghaltas idir a'cumail airgid ris an R.N.L.I. Tha a'chuid as mothà de na daoine anns an t-seirbhis ag obair gun tuarasdal sam bith.

'S ann a mhàin air son a bhith a'cuid-eachadh chàich a tha iad a'dol an gleac ris a'chuan, agus chan eil iad a'faighinn pàigheadh ach air son na h-ùine a tha iad aig muir.

Am bailtean air feadh na dùthcha, bitidh daoine a'cuideachadh an R.N.L.I. Aon latha gach bliadhna, tha iad a'cruinneachadh airgid, agus ceannaichidh seo bàtaichean ùra agus rudan eile air am bheil feum.

Ann a bhith cuideachadh leis an obair seo, tha sinn a'cuideachadh le beatha chuid-eiginn a shàbhaladh aig muir.

STÈISEANAN AN R.N.L.I. AM BREATUINN AGUS AN ÉIRINN

- ③ = Operational areas.
- = Location of life-boat stations (total 136).
- = R.N.L.I. fund raising and organisational districts.

